

Asia

Komission tiedonanto: Vahvemmat ja älykkäämmät tietojärjestelmät rajaturvallisuuden ja sisäisen turvallisuuden tueksi

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 6. huhtikuuta tiedonannon vahvemmissa ja älykkäämmistä tietojärjestelmistä. Tiedonanto esiteltiin oikeus- ja sisäasiainneuvostossa 21. huhtikuuta.

Tiedonannossa esitetyt toimenpiteet vaativat lähikuukausina ja vuosina paljon työtä. Työtä ohjaamaan puheenjohtaja laatii tiekartan, jota käsitellään kesäkuun 10. päivä pidettävässä oikeus- ja sisäasiainneuvostossa.

Komission tarkoitus on kutsua kokoon korkean tason asiantuntijatyöryhmä, jossa tiedonantoa työstetään eteenpäin.

Suomen kanta

Lainvalvontaviranomaisten käytössä on useita EU:n laajuisia tietojärjestelmiä. Viime vuosien aikana tietojärjestelmien ja tiedon tehokas hyödyntäminen on noussut esille erityisesti terroristi-iskujen sekä maahanmuuttokriisin seurauksena. Komission tiedonanto pyrkii vastaamaan esille nousseisiin kysymyksiin. Suomi pitää tiedonantoa tervetulleena.

Suomi katsoo, että EU:ssa jo käytössä olevat tietojärjestelmät yhdessä suunnitteilla olevien järjestelmien, kuten Entry/Exit-järjestelmä, kanssa luovat mahdollisuuden tehokkaalle toiminnalle. Pääasiallisena ongelmana on kuitenkin se, etteivät jäsenvaltiot käytä järjestelmiä tehokkaasti tai ottavat niitä hitaasti käyttöön. Tietojärjestelmissä voi myös olla puutteita, joista aiheutuu muutostarpeita. Toimeenpano ja kehittäminen voisivat tehostua, jos ongelmia nostettaisiin helpommin poliittiseen keskusteluun. Suomi pitääkin tervetulleena komission valvonnan lisäämistä EU-lainsäädännön (muun muassa API, Prüm-päätös) täytäntöönpanossa. Uusien tietojärjestelmien käyttöönotto ei ole kannatettavaa, jos olemassa olevia järjestelmiä ei hyödynnetä täysimääräisesti.

Suomi pitää tärkeänä pyrkiä tiedon saatavuuden varmistamiseen siten, että tulevaisuudessa lainvalvontaviranomaisilla olisi tarpeellisin osin käytettävissä toisen EU-maan lainvalvontaviranomaisen rekistereissä oleva ajantasainen tieto. Tämän vuoksi

Suomi pitää hyvänä, että komissio on tiedonannossaan nostanut esille Euroopan poliisirekisterien indeksijärjestelmän (EPRIS), jonka pilottiprojektiin Suomi osallistuu yhdessä neljän muun jäsenvaltion kanssa. Komissio tulee huomioimaan pilottiprojektista saadut tulokset arvioidessaan jatkotoimien tarvetta ja luonnetta.

Komission tiedonannossa on esitetty sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimia. Lyhyen aikavälin toimet koskevat olemassa olevien tietojärjestelmien kehittämistä. Suomi on valmis tutkimaan Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) oikeusperustan muuttamista ja tässä erityisesti palautuspäätösten sisällyttämistä järjestelmään sekä mahdollisten uusien kuulusluokkien lisäämistä. Lisäksi oikeusperustaa muutettaessa voitaisiin selvittää mahdollisuutta kehittää SIS-järjestelmää siihen suuntaan, että terrorismin torjunnan tiedusteluvaiheesta vastaavat viranomaiset voisivat vielä paremmin ja tehokkaammin hyödyntää SIS-järjestelmää kohdehenkilöidensä liikkeiden seurannassa. Niin ikään Suomi pitää hyvänä, että komissio tutkii, onko olemassa tarvetta arvioida uudelleen lainvalvontaviranomaisten pääsyä viisumitietojärjestelmään (VIS) ja EURODACiin.

Suomi katsoo, että jäsenmaiden henkilökorttien turvatekijöille tulisi saada minimistandardit ja turvatekijät täyttävät kortit tulisi ottaa käyttöön lyhyen siirtymäajan jälkeen.

Suomi voi hyväksyä ETIAS- järjestelmän (EU Travel Information and Authorisation System) käyttömahdollisuuksien selvittämisen.

Pitkällä aikavälillä komissio esittää harkittavaksi toimenpiteitä, joilla lisättäisiin EU:n laajuisten tietojärjestelmien yhteensopivuutta ja yhteiskäyttöä. Suomi pitää tätä erittäin kannatettavana. Sen sijaan, että jatkossa luotaisiin uusia osia EU:n laajuiseen tietojärjestelmäarkkitehtuuriin, tulee huomiota kiinnittää enemmänkin olemassa olevien tietojärjestelmien yhteensopivuuden ja yhteiskäytön sekä samanaikaisesti tietojärjestelmien tarjoaman lisäarvon ja niiden tukeman viranomaisyhteistyön tehokkuuden lisäämiseen. Keskitettyjen rajapintojen rakentaminen mahdollistaisi entistä helpomman integrointimahdollisuuden tietojärjestelmien osalta. Tällä voitaisiin välttää muun muassa se, että sama tieto tulisi toimittaa useisiin eri tietojärjestelmiin, tai että tietohaut eivät tuota kaikkia olemassa olevia hakutuloksia. Kehittämisessä tulee tiedonannon mukaisesti huomioida yhteensopivuus ja yhteiskäyttö varsinkin biometristen tietojen osalta ja järjestelmien vasteaikojen sopivuus muun muassa rajatarkastusten tarpeisiin. Tietojärjestelmähakujen tulee säilyä riittävän yksiselitteisinä ja yksinkertaisina käyttäjälle. On selvää, että tässä työssä tulee huomioida myös yksityisyyden ja henkilötietojen suoja, mukaan lukien henkilötietojen käsittelyä koskeva tarpeellisuus- ja suhteellisuusvaatimus, käyttötarkoituksen rajoitus ja tietojen laatu. Suomi on komission kanssa samaa mieltä siitä, että EU:ssa hyväksytyt tietosuoja-asetus ja tietosuojadirektiivi helpottavat tietosuojakysymysten huomioonottamista tässä työssä.

Komissio esittää uuden työryhmän perustamista jatkotyöstämään yllä esitettyjä asioita. On erittäin tärkeää, että asian käsittelyä jatketaan tehokkaasti, joten Suomi tukee komission työryhmän perustamista.

Pääasiallinen sisältö

EU:ssa on useita lainvalvontaviranomaisten käytössä olevia tietojärjestelmiä. Näiden tietojärjestelmien käytöstä ja tehokkuudesta on keskusteltu viime vuosien aikana erityisesti EU:ssa tapahtuneiden terroristi-iskujen ja maahanmuuttokriisin yhteydessä. Komission tiedonanto pyrkii vastaamaan esille nousseisiin kysymyksiin.

Tiedonannossa komissio esittää toimenpiteitä, joiden avulla voitaisiin tehostaa olemassa olevien tietojärjestelmien käyttöä ja tarvittaessa kehittää uusia ja täydentäviä toimenpiteitä mahdollisten aukkojen korjaamiseksi. Pitkän tähtäimen tavoitteena komissio esittää vaiheita, joiden kautta päästäisiin parempaan tietojärjestelmien yhteistoimivuuteen ja -käyttöön. Edelleen komissio esittää ideoita siitä, miten tietojärjestelmiä voidaan kehittää siten, että poliisi-, tulli- ja rajaviranomaisilla sekä oikeusviranomaisilla olisi tarpeellinen tieto saatavilla.

Komissio katsoo, että puutteita on ainakin tietojärjestelmien toiminnoissa, EU:n tiedonhallinta-arkkitehtuurissa ja siinä, ettei aina ole tarkkaa selvyyttä siitä, mitä tietokantoja tulisi tarkistaa ja missä tilanteissa.

Komissio käy tiedonannossa läpi olemassa olevat EU-laajuiset tietojärjestelmät ja tietojenvaihtojärjestelyt. Näitä ovat Schengenin tietojärjestelmä (SIS II), Interpolin varastettuja ja kadonneita matkustusasiakirjoja sisältävä tietokanta (STLD), matkustajien ennakkotietojen (API) vaihtaminen, viisumitietojärjestelmä (VIS), EURODAC, Europolin järjestelmät, Prümin päätöksen mukainen tietojenvaihto sekä eurooppalainen rikosrekisterijärjestelmä (ECRIS). Komissio esittää näkemyksiään siitä, miten edellä mainittuja järjestelmiä/järjestelyjä tai niiden käyttämistä voisi tehostaa.

Komissio nostaa esille myös muutaman uuden tietojärjestelmän/tiedonvaihtojärjestelyn, kuten Entry/Exit (EES) -järjestelmän, ETIAS-järjestelmän (EU Travel Information and Authorisation System sekä eurooppalaisen poliisirekisterijärjestelmän (EPRIS). Nämä ovat vielä suunnitteluvaiheessa, pisimmällä niistä on EES-järjestelmä, jonka oikeusperustaehdotuksen komissio on antanut.

Komissio tuo esille, että perusoikeuksien ja tietosuojasäännösten noudattaminen on ennakkoehto mahdollisia muutoksia tehtäessä. Käyttötarkoituussidonnaisesti käytettynä teknologia ja tietojärjestelmät auttavat viranomaisia suojelemaan kansalaisten perusoikeuksia. Toisaalta laajat tietojärjestelmät luovat mahdollisen riskin yksityisyyden suojalle.

Pitkän aikavälin tavoitteena komissiolla on lisätä EU-laajuisten tietojärjestelmien yhteensopivuutta ja yhteiskäyttöä. Tällä on vaikutuksia niin oikeudellisiin, teknisiin kuin operatiivisiin kysymyksiin, ml. tietosuoja. Komission tavoitteena on perustaa ylemmän tason työryhmä, jossa olisi edustettuina EU-virastot, jäsenvaltiot ja relevanttien sidosryhmien edustajat. Työryhmä jatkotyöstäisi tiedonannossa esitettyjä ideoita ja näkökohtia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonannoilla ei ole oikeusperustaa EU:n perustamissopimuksissa. Asiassa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

E-kirjelmää on käsitelty jaostoissa 6 ja 7 kirjallisessa menettelyssä ajalla 29.4. - 3.5.

Eduskuntakäsittely**Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**

Tiedonanto ei sisällä säädösehdotuksia.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

KOM(2016) 205.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hannele Taavila, SM/PO, puh. 050 456 3393
Mika Rytönen, SM/RVLE, puh 029 542 1131
Tero Mikkola, SM/MMO, puh. 029 548 8617
Mari Hämäläinen, Poliisihallitus, puh. 029 548 1568
Tiina Piipponen, suojelupoliisi, puh. 029 548 4931
Anssi Kangas, keskusrikospoliisi, puh. 029 548 6757
Leena Rantalankila, OM, puh. 029 515 0152
Päivi Blinnikka, UM, puh. 029 535 1066
Ollipekka Mäkitalo, Tulli, puh.040 332 2154

EUTORI-tunnus

EU/2016/0832

Liitteet**Viite**

Asiasanat

Hoitaa

OM, SM, UM

Tiedoksi

EUE, PLM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK
